

Riktlinjer för avelsplan för hotade husdjursraser

Syfte med dessa riktlinjer

Riktlinjerna är både för internt bruk på Jordbruksverket i bedömningen av en avelsplan och till hjälp för de rasföreningar som upprättar avelsplaner. Generella delar och specifika delar för viss ras kan ingå. En viss likriktning är önskvärd.

Föreningen ska ges vägledning för att kunna upprätta en avelsplan som leder till att föreningen förvaltar/bevarar rasen på ett genetiskt hållbart sätt. Avelsplanen ska vara styrande i arbetet med att förvalta en ras – bevara, nyttja och utveckla. Avelsplanens varaktighet är normalt 5 år.

Krav på avelsplan

Det lagstöd som kan tillämpas är:

- Lagen om kontroll av husdjur (SFS 2006:807)
Här finns krav på plan och riktlinjer
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2007:42) om kompensationsbidrag, miljöersättningar, miljöinvesteringar och djurens välbefinnande (SJVFS 2014:46)

Djurägare som söker miljöersättning för bevarande av utrotningshotade husdjursraser måste följa en av Jordbruksverket godkänd avelsplan för rasen.

Föreningar som bevarar hotade husdjursraser med godkänd avelsplan kan beviljas stöd.

Dokumentets status

Detta dokument beskriver de gemensamma riktlinjer som gäller för upprättande (rasförening) och godkännande av en avelsplan (Jordbruksverket). Dessa riktlinjer är ett av Jordbruksverkets styrande dokument för verksamhet inom området husdjursgenetiska resurser. Dokumentet är framtaget av Jordbruksverket i samråd med verkets rådgivande referensgrupp för husdjursgenetiska resurser och rasbevarande föreningar. Dokumentet är fastställt av avdelningschefen på Jordbruksverkets avdelning för djurskydd och hälsa.

Alla avelsplaner ska innehålla följande moment

1. En beskrivning hur man håller rätt på djuren – identitetsmärkning och hur de registreras.
2. En beskrivning av djurmaterialet ska ingå i avelsplanen med t ex djurens storlek, fruktsamhet, användningsområde etc.

I avelsplanen ska även anges:

- Populationsstorlek och fördelning på kön och ålder. Founders och dominerande linjer kan i förekommande fall anges för vissa djurslag/raser.
- Hur många besättningar eller platser djuren hålls i och ägarförhållanden.
- Om trenden för populationen är ökande eller minskande.
- Om det finns begränsningar i antal avkommor per handjur eller andra sätt att begränsa inavelsökningen.
- Om något gentest används för kontroll av genetisk defekt.
- I vilken omfattning bevarande sker *ex situ* respektive *in situ* för levande djur eller *ex situ* med fruset genetiskt material.

3. Ange avelsmål, om möjligt på kort och lång sikt, samt eventuellt vilken metod för avelsvärdering (individbedömning, avkommeprövning, gentest m.m.) som används. Beskriv eventuell önskad förändring i egenskaper. Definiera de egenskaper man vill bevara.

4. Beskriv hur avelsdjur i populationen väljs ut. Har föreningen ett avelsråd?

5. Ange vad en tolerabel inavelsökning är. Hur ofta görs en inavelsberäkning? Metod?

6. Uppge om djuren är anslutna till officiell härstamningskontroll eller om djuren finns i ett härstamningsregister. Vem ska ha tillgång och hur är det säkrat? Vem ska ha rätt att läsa, ändra etc.?

7. Vilka krav ställs på rasrenhet? Är det efter ett visst antal generationer, samma som gäller för stambokföring eller finns det andra krav? Kan inkorsning av andra raser tillåtas? Om ja, i vilka situationer?

8. Om stambokföring tillämpas – beskriv hur stamboken är uppbyggd.

9. Hur säkerställs ett hållbart nyttjande? Kontrollpunkter för hållbarhet i avelsarbetet t ex antal höftledsröntgade, hovbroskförbening, reproduktionsresultat, kontroll på defekter m.m. bör redovisas.

En definition av hållbart nyttjande som Jordbruksverket använt i Regeringsuppdrag Jo2005/143 är

I konventionen om biologisk mångfald definieras hållbart nyttjande som nyttjande av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald, varigenom dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar bibehålls. Med hållbart nyttjande av husdjursgenetiska resurser avser regeringen att utvecklingen av husdjursraser ska ske på ett uthålligt och långsiktigt sätt. Detta i sin tur innebär att den genetiska variationen inom rasen eller populationen ska bevaras och att antalet djur inom rasen eller populationen ska hållas på en stabil nivå.

10. Ange hur föreningen avser att följa upp och revidera avelsplanen.

Fastställt den 28 april 2015.